

УДК 338.47:504:656

JEL L91, Q56

DOI 10.31375/2226-1915-2026-1-60-71

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ

В.Л. Дикань

д.е.н., професор,

завідувач кафедри «Економіка та управління виробничим і комерційним бізнесом»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5173-2469>

dykan_vl@kart.edu.ua

В.О. Овчиннікова

д.е.н., професор,

професор кафедри «Економіка та управління виробничим і комерційним бізнесом»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5911-2873>

ovchinnikova_vo@kart.edu.ua

О.Л. Скрипінський

здобувач вищої освіти

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-4375-5506>

oleksandrskripinskij@gmail.com

Український державний університет залізничного транспорту, Харків, Україна

Анотація. У сучасних умовах ринкової економіки конкурентоспроможність транспортних підприємств залишається ключовим індикатором їхнього успішного функціонування та сталого розвитку. У дослідженні зазначено, що конкурентоспроможність транспортних підприємств необхідно розглядати як здатність підприємства надавати якісні транспортні послуги з найменшими витратами ресурсів, враховуючи вимоги зовнішнього середовища, включаючи екологічні обмеження. Окреслено, що екологізація діяльності транспортних підприємств є природною відповіддю на зростання глобальних викликів. Зазначено, що підвищення конкурентоспроможності транспортних підприємств в умовах екологізації варто реалізовувати через комплексний підхід, що охоплює такі основні напрямки: техніко-технологічний, економічний, управлінський, інноваційний. Застосування екологічно орієнтованих підходів у роботі транспортних підприємств формує стійкі конкурентні переваги, що проявляється у скороченні екологічних і операційних ризиків, підвищенні інвестиційної привабливості, ширшому доступі до міжнародних ринків транспортних послуг і посиленні ділової репутації. Встановлено, що екологізація є не лише перепорою, але й ефективним інструментом для забезпечення довгострокової конкурентоспроможності транспортних підприємств. Розкрито ключові елементи стратегії управління екологічною цінністю транспортних підприємств як основи забезпечення їх конкурентоспроможності.

Ключові слова: розвиток, екологізація, підприємства транспорту, конкурентоспроможність, конкурентні переваги, екологічні чинники.

© Дикань В.Л., Овчиннікова В.О., Скрипінський О.Л., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

UDC 338.47:504:656

JEL L91, Q56

DOI 10.31375/2226-1915-2026-1-60-71

ENSURING THE COMPETITIVENESS OF TRANSPORT ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF ENVIRONMENTAL PROTECTION

Volodymyr Dykan

Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Economics
and Management of Production and Commercial Business

Victoria Ovchynnikova

Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of Economics
and Management of Production and Commercial Business

Oleksandr Skrypinskyi

higher education student

Ukrainian State University of Railway Transport, Kharkiv, Ukraine

Abstract. *In the context of globalization and the ongoing transformation of the global economy, the transport industry plays a strategic role in ensuring the socio-economic development of countries. Transport enterprises operate under conditions of intense competition, rising consumer expectations for service quality, and increasing state regulation, particularly in terms of environmental protection. Competitiveness in the transport services sector has become increasingly important, as transport companies face numerous challenges: improving service efficiency, adopting new technologies and safety standards, minimizing environmental impact, and adapting to evolving consumer demands. Ukrainian transport enterprises, in addition to these global challenges, also confront the devastating effects of infrastructure damage and heightened security risks. These factors compel companies to explore new approaches to ensuring uninterrupted transportation services. A key strategy in this regard is the diversification of routes. Transport companies are developing alternative logistical paths, utilizing less congested or relatively safer transport corridors, even if these routes are longer. This helps mitigate the risks of disruptions and ensures timely deliveries to critical regions. Addition to adapting transport enterprises to wartime conditions and infrastructure challenges, improving their competitiveness requires adapting to global innovative changes, particularly environmental and digital ones. Competitiveness should be viewed as a multi-dimensional economic category that reflects a company's ability to efficiently use resources, adapt to changes in external conditions, and create sustainable competitive advantages. In the transport services sector, competitiveness is shaped by a company's capabilities, the professionalism of its employees, and the quality of its transport and logistics processes. This is essential for the stable functioning and long-term development of the company. The modern understanding of competitiveness increasingly emphasizes the ecological component, viewing it as a crucial element of overall organizational efficiency. The strengthening of ecological processes in the economy is driving a shift in traditional approaches to creating competitive advantages in transport companies. The environmental factor is becoming a key criterion for both consumers and investors when*

choosing a carrier, as well as for government institutions. Its purpose is to create a sustainable economic system that balances responsible resource usage with stable growth. Achieving this requires not only transforming production processes but also adopting innovative business models and efficient management strategies.

Keywords: *development, greening, transport enterprises, competitiveness, competitive advantages, environmental factors.*

Постановка проблеми. У рамках концепції сталого розвитку сучасний стан суспільства, який характеризується постійно зростаючим антропогенним впливом на навколишнє середовище, потребує від споживачів, виробників та держави впровадження змін, що допоможуть мінімізувати негативний вплив людської діяльності на природу. При цьому важливо зберегти або навіть підвищити рівень задоволення потреб суспільства. Якщо раніше головним орієнтиром для прийняття рішень були економічні пріоритети, то сьогодні поряд із ними повинні стояти екологічні та соціальні цілі.

Один із дієвих підходів полягає в екологізації. Це означає, що тепер кожне рішення щодо освоєння нових виробництв, модернізації старих або впровадження технологічних нововведень має оцінюватися з точки зору зменшення негативного впливу на довкілля [1].

В цьому контексті особливо важливим стає зміна орієнтирів діяльності транспортних підприємств. Адже транспортний сектор належить до найбільш екологічно навантажених галузей економіки через значні обсяги викидів парникових газів, погіршення якості повітря, шумове навантаження та високе споживання невідновлюваних ресурсів енергії.

В умовах сучасних викликів екологізація перестає бути лише вимогою державного регулювання, набуваючи статусу економічно вигід-

ного напрямку діяльності транспортних підприємств. Таким чином, переорієнтація функціонування підприємств транспорту на екологоорієнтований підхід не лише сприяє збереженню природних ресурсів, але й відкриває нові можливості для їх економічного розвитку та посилення конкурентних позицій.

Огляд останніх досліджень та публікацій. Питанню забезпечення конкурентоспроможності секторів та суб'єктів економіки приділяють увагу багато науковців і практиків, серед яких Станіславик О., Оболенцева Л., Пушкарчук І., Ромусік Я., Чирва О., Богацька Н., Брінь П., Ткаченко А., Хамель Г. та інші фахівці [2-10]. Ареф'єва О., Лі Х., Лі Г., Хуан Дж., Ванг Дж., Чжан Ю, Дяченко Т. та інші [11-14] розкривають аспекти забезпечення конкурентоспроможності підприємств різних галузей, в тому числі й транспорту. Купалова Г., Гончаренко Н., Чернишова О., Петренко І., Линник І.Е., Лежнева О.І., Буркинський Б., Андреева Н., та інші [15-18] висвітлюють сучасні еколого-транспортні виклики транспортного сектору України.

Проте, незважаючи на значний внесок вчених у вивчення питань конкурентоспроможності підприємств, в тому числі транспорту, реалізація цілей сталого розвитку та трансформація орієнтирів споживачів на екологічні стандарти призводить до необхідності перегляду підходів щодо забезпечення конкурентоспро-

можності підприємств транспорту, враховуючи сучасні тенденції та екологічні виклики.

Завдання дослідження. Мета дослідження полягає у формуванні підходів щодо підвищення конкурентоспроможності транспортних підприємств в умовах сталого розвитку.

Основний матеріал дослідження. У сучасних умовах глобалізації та трансформації світової економіки транспортна галузь займає стратегічне місце у забезпеченні соціально-економічного розвитку держави. Робота транспортних підприємств здійснюється за умов високої конкуренції, підвищених очікувань споживачів щодо якості послуг, а також посилення державного регулювання, зокрема у сфері захисту навколишнього середовища [11].

Конкурентоспроможність транспортних послуг у сучасному світі стала надзвичайно важливою. А вже перед транспортними підприємствами постають складні виклики: підвищення ефективності послуг, впровадження новітніх технологій та стандартів безпеки, мінімізація впливу на довкілля та адаптація до змін потреб споживачів [14].

Українські транспортні підприємства стикаються разом з цим ще й з викликами масштабних руйнувань транспортної інфраструктури та високих безпекових ризиків, під впливом яких підприємства транспорту змушені шукати нові підходи до забезпечення безперервності перевезень. Одним із ключових напрямів є диверсифікація маршрутів. Компанії розробляють альтернативні логістичні шляхи, використовуючи менш завантажені або відносно безпечні транспортні коридори, навіть якщо вони є довгими. Це дозволяє зменшити

ризик зупинок та забезпечити доставку вантажів у критично важливих регіонах.

Важливим інструментом стає і цифровий моніторинг та управління ризиками. Використання GPS-навігації, систем аналітики та платформ для відстеження руху транспорту у реальному часі дає змогу швидко реагувати на зміни ситуації, уникати небезпечних зон та оптимізувати маршрути. Такі рішення дозволяють не лише підвищити безпеку перевезень, але й зменшити витрати ресурсів у складних умовах.

Ще однією стратегією є міжнародна кооперація та партнерство. Українські транспортні підприємства активно співпрацюють із закордонними логістичними компаніями та міжнародними організаціями для забезпечення доступу до нових ринків і транспортних коридорів. Це допомагає компенсувати втрати від руйнування внутрішньої інфраструктури та підтримувати експортно-імпорتنі операції.

Не менш важливим напрямом є інвестиції у відновлення та модернізацію інфраструктури. Підприємства разом із державними структурами та міжнародними донорами беруть участь у проєктах з відновлення доріг, мостів та залізничних вузлів. При цьому акцент робиться на впровадженні сучасних технологій, що дозволяють підвищити стійкість інфраструктури до майбутніх ризиків.

Вище зазначене дозволяє дійти висновку, що окрім стратегій адаптації транспортних підприємств до умов війни та інфраструктурних проблем, для підвищення конкурентоспроможності необхідно забезпечити їх пристосування до світових інноваційних змін, зокрема екологічних та

цифрових. У цьому аспекті конкурентоспроможність транспортного підприємства доцільно розглядати як багатогранну економічну категорію, яка уособлює здатність підприємства ефективно використовувати ресурси, адаптуватися до змін зовнішніх умов і створювати стійкі конкурентні переваги. У сфері транспортних послуг конкурентоспроможність відображає можливості підприємства, професіоналізм його працівників і якість організації транспортно-логістичних процесів. Це необхідно для стабільного функціонування та розвитку в довгостроковій перспективі [19].

Відзначимо, що сучасне розуміння конкурентоспроможності дедалі більше акцентує увагу на екологічній складовій, сприймаючи її як важливий елемент загальної ефективності діяльності підприємства.

Посилення процесів екологізації економіки сприяє зміні традиційних підходів до створення конкурентних переваг у транспортних підприємствах. Екологічний фактор дедалі частіше стає ключовим критерієм для вибору перевізника як споживачами, так і інвесторами та державними інституціями. Його метою є створення стійкої економічної системи, яка поєднує принципи відповідального використання ресурсів і стабільного зростання. Для цього необхідно не просто трансформувати виробничі процеси, а й запроваджувати інноваційні бізнес-моделі та ефективні управлінські стратегії.

Як підкреслюється в публікації [20] екологізація транспортної діяльності є природним наслідком світової тенденції до сталого розвитку, що передбачає органічне поєднання економічних, соціальних та екологічних цілей.

Екологічні чинники все більше формують конкурентну позицію транспортних компаній. У той час як відповідність вимогам довкілля тягне за собою додаткові витрати на модернізацію техніки, впровадження чистих технологій та екологічного менеджменту, ігнорування цих аспектів спричиняє ризики у вигляді штрафів, втрати клієнтів або обмеженого доступу до міжнародних ринків.

Зауважимо, що екологічні фактори впливають на конкурентні позиції через:

- зміну структури витрат та ціноутворення;
- формування попиту на екологічно чисті транспортні послуги;
- підвищення важливості фінансових показників ефективності;
- перегляд інвестиційних пріоритетів.

Тож екологічна складова стає невід'ємною частиною забезпечення конкурентоспроможності.

Одним із ключових аспектів підвищення конкурентоспроможності є технічна і технологічна модернізація транспорту. Вона включає оновлення транспортного обладнання за рахунок впровадження засобів із низьким рівнем викидів, а також розвиток електротранспорту, гібридних систем, застосування альтернативного пального та ресурсозберігаючих технологій [21].

Сучасні технології допомагають суттєво зменшити шкідливий вплив на довкілля, підвищити енергоефективність перевезень та знизити довгострокові витрати експлуатації.

Економічні механізми підвищення конкурентоспроможності транспортних підприємств включають:

- оптимізацію витрат та формування конкурентної тарифної політики;
- використання податкових пільг;
- залучення фінансування для «зелених» проєктів.

Особливу увагу слід звернути на оцінку економічної доцільності інвестицій у екологію. При цьому до розрахунків варто залучати не тільки отримані безпосередні фінансові вигоди, а й фактори зменшення екологічних ризиків та зростання репутаційного капіталу компанії [22].

Управління конкурентоспроможністю в умовах екологізації вимагає запровадження систем екологічного менеджменту, регулярного проведення екологічного аудиту, а також чітко вибудованого стратегічного планування. Інтеграція екологічних цілей до загальної стратегії підприємства сприяє підвищенню ефективності та узгодженості управлінських рішень [23].

Все вище відзначене дозволяє дійти висновку, що інновації та цифровізація транспортної діяльності мають ключове значення для підвищення її конкурентоспроможності. Адже впровадження інформаційних технологій сприяє оптимізації маршрутів, ефективному управлінню транспортними потоками та моніторингу екологічних показників, що, у свою чергу, підвищує продуктивність перевезень і знижує негативний вплив на довкілля.

Таким чином, реалізація екологічно орієнтованих підходів у діяльності транспортних підприємств створює основу для формування сильних конкурентних переваг, які складно повторити іншим учасникам ринку. До таких переваг можна віднести зростання довіри клієнтів і партнерів,

підвищення інвестиційної привабливості, відповідність міжнародним стандартам і розширення можливостей виходу на глобальні ринки.

З огляду на суттєві переваги генерування та підтримки екологічної цінності транспортних підприємств для забезпечення їх конкурентоспроможності, слід звернути увагу на формування стратегії управління екологічною цінністю підприємств транспортного сектору, що має бути багаторівневою, починаючи від аналітики й планування до конкретних інструментів реалізації та моніторингу. Це дозволить не лише адаптуватися до умов війни та інфраструктурних викликів, а й інтегруватися у глобальні новаційні тренди.

Ключовими елементами стратегії управління екологічною цінністю транспортних підприємств можна виділити наступні (рисунок).

1. Визначення екологічної місії та цінностей, що включає формування корпоративної політики, орієнтованої на сталий розвиток, включення екологічних принципів у місію та бачення підприємства.

2. Вимірювання та моніторинг екологічних показників, що передбачає використання Big Data, IoT сенсорів та цифрових платформ для контролю викидів, енергоспоживання, шумового забруднення, регулярну екологічну звітність відповідно до ESG стандартів.

3. Оптимізація ресурсів та процесів, яка включає перехід на енергоефективні технології та альтернативні джерела енергії, модернізацію автопарку (електротранспорт, гібриди, газові двигуни), використання систем «Smart Mobility» для оптимізації маршрутів і зниження витрат.

Рис. Ключові елементи стратегії управління екологічною цінністю транспортних підприємств як основи забезпечення їх конкурентоспроможності

Джерело: сформовано авторами

4. Інновації та цифровізація, що передбачає впровадження автоматизації та роботизації для зменшення відходів, використання блокчейну для прозорості екологічних інвестицій, розвиток корпоративних платформ для навчання персоналу екологічним практикам.

5. Комунікація та брендинг, що включає використання соцмереж, мобільних додатків та корпоративних порталів для просування екологічних

ініціатив, формування Green Branding як конкурентної переваги, публікацію екологічних звітів для клієнтів та інвесторів.

6. Співпраця та інтеграція, які передбачають участь у міжнародних програмах сталого транспорту (EU Green Deal, UN SDGs), партнерство з державними та приватними інвесторами для розвитку «зеленої» інфраструктури.

Висновки. Забезпечення конкурентоспроможності транспортних підприємств в умовах екологізації є складним і багатогранним процесом, який передбачає гармонізацію економічних, технічних, управлінських та екологічних інтересів. Компанії, що

своєчасно адаптують свою діяльність до сучасних екологічних вимог, мають можливість не лише стабільно функціонувати, але й отримувати конкурентні переваги в умовах зростання глобальних екологічних викликів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Каличева Н.Є., Маковоз О.В., Ричков Д.С. Тенденції розвитку транспортних підприємств: виклики та наслідки. *Інфраструктура ринку*. 2024. № 80. С. 9-13. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2024/80_2024/4.pdf DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastructure80-2>.
2. Станіславик О.В. Теоретико-методологічні засади забезпечення конкурентоспроможності промислового комплексу національної економіки: монографія. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 376 с.
3. Оболенцева Л.В. Конкурентоспроможність промисловості як напрям економічної політики. *Соціальна економіка*. 2017. № 2. С. 48-52.
4. Пушкарчук І.М. Механізми підвищення конкурентоспроможності промисловості як основа фінансової стабілізації регіональної економіки. *Ефективна економіка*. 2016. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2016_3_40.
5. Ромусік Я.В. Конкурентоспроможність промисловості України: стан та засоби підвищення. *Економіка промисловості*. 2010. № 4. С. 53-60.
6. Чирва О.Г., Бовкун О.А. Стратегічні напрями підвищення рівня конкурентоспроможності підприємств. *Економічні горизонти*. 2018. №3(6). С. 43-54. DOI: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.3\(6\).2018.156315](https://doi.org/10.31499/2616-5236.3(6).2018.156315).
7. Богацька Н., Христич С. Оцінка конкурентоспроможності підприємства. *Молодий вчений*. 2019. № 11 (75). С. 455-458. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-11-75-99>.
8. Брінь П.В., Нехме М.Н. Конкурентоспроможність підприємства: сутність, показники та методичні засади динамічної оцінки. *Причорноморські економічні студії*. 2021. Вип. 64. С. 36-43. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.64-7>.
9. Ткаченко А.М., Колесник Є.О. Методи оцінки конкурентоспроможності підприємства. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Економічні науки*. 2019. № 4. С. 14-21. DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2019-4-2>.
10. Hamel G. *Competing for the Future*. Harvard Business School Press, 1994. 180 p.
11. Ареф'єва О., Годун, В. Стратегізація підвищення конкурентоспроможності підприємства на ринку транспортних послуг. *Економіка та суспільство*. 2023. (55). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-113>.

12. Li, X., Li, H., & Huang, J. A dynamic panel model for measuring the competitiveness of agricultural enterprises under anti-crisis management. *Sustainability*. 2021. № 13(6), 3352.
13. Wang J., Zhang, Y. The impact of anti-crisis management on the competitiveness of agricultural enterprises: A spatial econometric approach. *Agricultural Economics*. 2022. № 53(1). P. 23-35.
14. Дяченко Т.О., Максюта М.С. особливості управління конкурентоспроможністю підприємства транспортної галузі. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 59. С. 13-16. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.59-2>.
15. Купалова Г., Гончаренко Н., Коренева Н., Маліновська Д., Верхогляд С. Екологізація залізничного транспорту: необхідність і шляхи реалізації. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 2022. № 302(1). С. 37-42. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-302-1-6>.
16. Чернишова О., Петренко І., Вишебаба П. Еколого-транспортні проблеми України. Київ: МЦПД, 2020. 28 с.
17. Линник І.Е., Лежнева О.І., Дорошко Є.В. та ін. Екологічні аспекти автотранспортного комплексу: монографія. Харків: Видавництво «Смугаста типографія», 2020. 194 с.
18. Буркинський Б., Андрєєва Н., Грищенко В. (2022). Коригування обсягів перевезення вантажів морським та внутрішнім водним транспортом України з урахуванням вимог екологізації соціально-відповідального бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-52>
19. Каличева Н.Є., Чернобровка І.В. Конкуренція: сучасне розуміння, сутність та вплив на ринкову економіку. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2024. № 85. С. 30-36. DOI: <https://doi.org/10.18664/btie.85.306327>
20. Каличева Н.Є. Концептуальні положення управління еколого-економічним розвитком підприємств залізничного транспорту. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2020. Вип. 43. С. 110-113. DOI: <https://doi.org/10.32841/2413-2675/2020-43-17>.
21. Malnight T.W., Buche I., Dhanaraj C. Put purpose at the core of your strategy. *Harvard Business Review*. 2019. Vol. 97. №. 5. P. 70-78.
22. Balandina J.J. *Catalyzing Wealth for Change: Guide to Impact Investing*. Utrecht: Libertas Pascal, 2016. 272 p.
23. Mian, S., Lamine, W., Fayolle, A. Technology business incubation: an overview of the state of knowledge. *Technovation*, 2016. No 50-51. P. 1-12.

REFERENCES

1. Kalicheva, N.Y., Makovoz, O.V., & Rychkov, D.S. (2024). Tendentsiyi rozvytku transportnykh pidpryyemstv: vyklyky ta naslidky. [Development trends in transport enterprises: challenges and consequences]. *Infrastruktura rynku – Market infrastructure*, vol. 80, P. 9-13. Retrieved from: http://www.market-infr.od.ua/journals/2024/80_2024/4.pdf DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastruct80-2> [in Ukrainian].
2. Stanislavyk, O.V. (2020). Teoretyko-metodolohichni zasady zabezpechennya konkurentospromozhnosti promyslovogo kompleksu natsional'noyi ekonomiky: monohrafiya. [Theoretical and methodological principles of ensuring the competitiveness of the industrial complex of the national economy: monograph]. Kherson: OLDI-PLUS. [in Ukrainian].
3. Obolentseva, L.V. (2017). Konkurentospromozhnist' promyslovosti yak napryam ekonomichnoyi polityky [Competitiveness of industry as a direction of economic policy]. *Sotsial'na ekonomika – Social economy*, vol. 2, P. 48-52. [in Ukrainian].
4. Pushkarchuk, I.M. (2016). Mekhanyzmy pidvyshchennya konkurentospromozhnosti promyslovosti yak osnova finansovoyi stablyzatsiyi rehional'noyi ekonomiky [Mechanisms for increasing the competitiveness of industry as the basis for financial stabilization of the regional economy]. *Effective economy – Efektyvna ekonomika*, no. 3. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2016_3_40 [in Ukrainian].
5. Romusik, Y.V. (2010). Konkurentospromozhnist' promyslovosti Ukrainy: stan ta zasoby pidvyshchennya [Competitiveness of Ukrainian industry: state and means of improvement.]. *Industrial economics – Ekonomika promyslovosti*, vol.4, P. 53-60. [in Ukrainian].
6. Chyrva, O.H., & Bovkun, O.A. (2018). Stratehichni napryamy pidvyshchennya riven' konkurentospromozhnosti pidpryyemstv [Strategic directions for increasing the level of competitiveness of enterprises]. *Ekonomichni horyzonty – Economic horizons*, no. 3 (6), P. 43-54. Retrieved from: <https://doi.org/10.31499/2616-5236.3%286%29.2018.156315> [in Ukrainian].
7. Bohats'ka, N., & Khrystych, S. (2019). Otsinka konkurentospromozhnosti pidpryyemstva [Assessment of the competitiveness of an enterprise]. *Molodyy vchenyy – Young scientist*, no. 11 (75), P. 455-458. Retrieved from: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-11-75-99> [in Ukrainian].
8. Brin', P.V., & Nekhme, M.N. (2021). Konkurentospromozhnost' pidpryyemstva: sutnist', pokaznyky ta metodychni zasady dynamichnoyi otsinky. [Enterprise competitiveness: essence, indicators and methodological principles of dynamic assessment]. *Prychornomors'ki ekonomichni studiyi – Black Sea Economic Studies*, vol. 64, P. 36-43. Retrieved from: <https://doi.org/10.32843/bses.64-7>.

9. Tkachenko, A.M., & Kolesnyk, Y.O. (2019). Metody otsinky konkurentospro-mozhnosti pidpryyemstva. [Methods of assessing enterprise competitiveness]. *Naukovyy visnyk Poltav'skoho universytetu ekonomiky i torhivli Ekonomichni nauky – Scientific Bulletin of the Poltava University of Economics and Trade. Economic Sciences*, vol. 4, P. 14-21. Retrieved from: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2019-4-2> [in Ukrainian].
10. Hamel, G. (1994). *Competing for the future*. Harvard Business School Press.
11. Arefieva, O., & Hodun, V. (2023). Strategizatsiya pidvyshchennya konkurento-spromozhnosti pidpryyemstva na rynku transportnykh posluh [Strategizing for increasing the competitiveness of an enterprise in the transport services market]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 55. Retrieved from: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-113> [in Ukrainian].
12. Li, X., Li, H., & Huang, J. (2021). A dynamic panel model for measuring the competitiveness of agricultural enterprises under anti-crisis management. *Sustainability*, vol. 13 (6), p. 3352 [in Switzerland].
13. Wang, J., & Zhang, Y. (2022). The impact of anti-crisis management on the competitiveness of agricultural enterprises: A spatial econometric approach. *Agricultural Economics*, vol. 53 (1), P. 23-35 [in the Czech Republic].
14. Dyachenko, T.O., & Maksyuta, M.S. (2020). Osoblyvosti upravlinnya konkurentospromozhnostyu pidpryyemstva transportnoyi haluzi [Peculiarities of managing the competitiveness of a transport enterprise]. *Prychornomors'ki ekonomichni studiyi – Black Sea Economic Studies*, vol. 59, P. 13-16. Retrieved from: <https://doi.org/10.32843/bses.59-2> [in Ukrainian].
15. Kupalova, H., Honcharenko, N., Korenieva, N., Malinovska, D., & Verkhohliadov, S. (2022). Ekolohizatsiia zaliznychnoho transportu: neobkhidnist I shliakhy realizatsii. [Ecologization of railway transport: Necessity and ways of implementation]. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, no. 302(1), P. 37-42. Retrieved from: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-302-1-6> [in Ukrainian].
16. Chernyshova, O., Petrenko, I., & Vyshebaba, P. (2020). Ekoloho-transportni problemy Ukrainy [Environmental and transport problems of Ukraine]. Kyiv: MCPD. [in Ukrainian].
17. Lynnyk I.E., Lezhneva O.I., & Dorozhko Ye.V. (2020) ta in. Ekolohichni aspekty avtotransportnoho kompleksu: monohrafiia. [Ecological aspects of the motor transport complex: monograph]. Kharkiv: Smuhasta Typohrafiia. [in Ukrainian].
18. Burkynskyi, B., Andrieieva, N., & Hryshchenko, V. (2022). Koryhuvannia obsiahiv perevezennia vantazhiv morskym ta vnutrishnim vodnym transportom ukrainy z urakhuvanniam vymoh ekolohizatsii sotsialno-vidpo-vidalnoho biznesu [Adjustment of freight transportation volumes by maritime and inland water transport of Ukraine considering the requirements of ecologization of socially responsible business]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 43. Retrieved from: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-52>.

19. Kalicheva, N. Y., & Chornobrovka, I. V. (2024). Konkurentsija: suchasne rozuminnja, sutnist' ta vplyv na rynkovu ekonomiku [Competition: modern understanding, essence and impact on a market economy]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti – Bulletin of Transport and Industry Economy*, no. 85, P. 30-36. Retrieved from: <https://doi.org/10.32843/bses.59-2> <https://doi.org/10.18664/btie.85.306327> [in Ukrainian].
20. Kalicheva, N. Y. (2020). Kontseptual'ni polozhennja upravlinnja ekoho-ekonomichnym rozvytkom pidpryemstv zaleznoyi transportu [Conceptual provisions for the management of environmental and economic development of railway transport enterprises]. *Naukovyy visnyk Mizhnarodnoho humanitarnogo universytetu. Serija: Ekonomika i menedzhment – Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: Economics and Management*, no. 43, P. 110-113. Retrieved from: <https://doi.org/10.32841/2413-2675/2020-43-17> [in Ukrainian].
21. Malnight, T. W., Buche, I., & Dhanaraj, C. (2019). Put purpose at the core of your strategy. *Harvard Business Review*, no. 97 (5), pp. 70-78 [in the USA].
22. Balandina, J. J. (2016). *Catalyzing Wealth for Change: Guide to Impact Investing*. Utrecht: Libertas Pascal.
23. Mian, S., Lamine, W., & Fayolle, A. (2016). Technology business incubation: an overview of the state of knowledge. *Technovation*, vol. 50-51, P. 1-12.

Дата надходження статті: 19.02.2026

Дата прийняття статті: 16.03.2026

Дата публікації статті: 02.04.2026